

8.4 Kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*)

1. Status

De kokmeeuw was reeds beschreven in het fbp. Omdat de tekst op een aantal punten herziening behoefde, is deze integraal herschreven.

De kokmeeuw is een vogelsoort als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, Wnb, waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Deze vrijstelling betreft (op basis van de provinciale beleidsnota 'Libje en Libje litte') het rapen van eieren, verstoren en vernietigen van nesten, verontrusten en doden. De vrijstelling geldt uitsluitend:

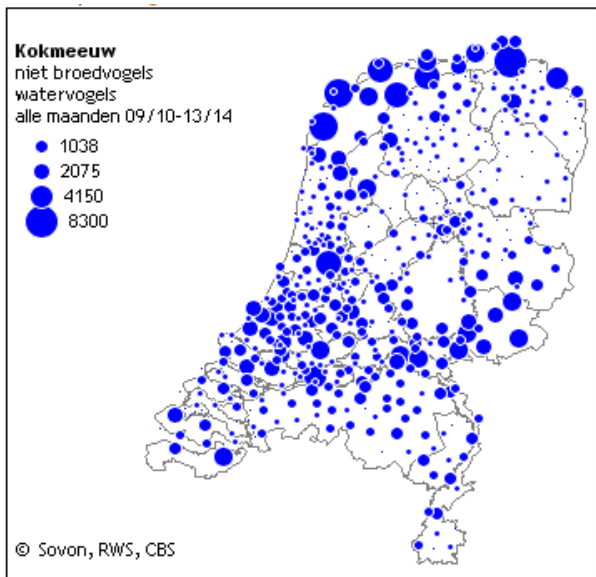
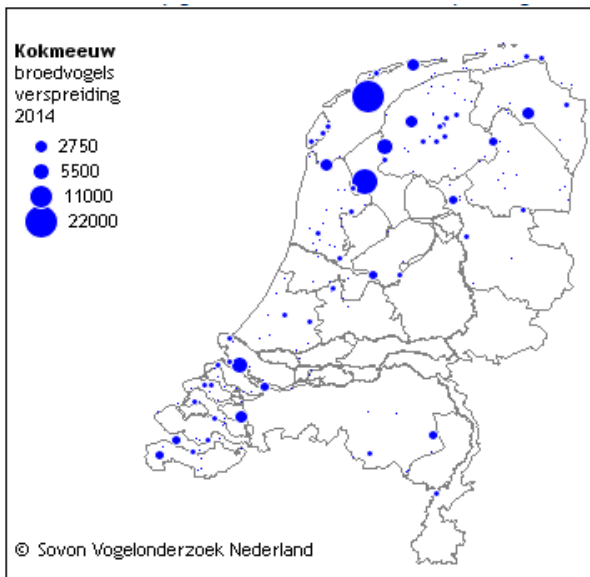
- in of nabij kolonies van sternsoorten, ter voorkoming van schade aan flora en fauna vanaf het moment van territorium-vestiging van sterns binnen koloniegebieden tot en met het moment dat de laatste jongen van sterns vliegvlug zijn geworden, en
- uitsluitend bij vuilstort Ecopark De Wierde en het kadaververwerkingsbedrijf Sonac in Sumar, gedurende het hele jaar, in het belang van de volksgezondheid.

Op 19 december 2013 is een ontheffing voor het doden van kokmeeuwen ter voorkoming van landbouwschade door de rechtbank vernietigd. De FBE heeft geen aanleiding gezien een nieuwe ontheffing aan te vragen.

2. Aantal en verspreiding

Landelijk

Volgens Sovon bedroeg de broedpopulatie in Nederland in 2015 104.000-110.000 kokmeeuwen. Het geschat maximum in de winter/op doortrek bedroeg over de maanden september-maart in de periode 2009-2014 380.000-660.000 stuks. Figuur 1 toont de landelijke verspreiding als broedvogel en als watervogel.

verspreiding (2014) ▾

2014

Deze kaart is gebaseerd op landelijke tellingen van kolonievogels en zeldzame broedvogels (Meetnet Broedvogels). Per atlasblok van 5x5 km is het aantal broedparen gegeven. [Project informatie](#)

watervogels (09/10-13/14) ▾

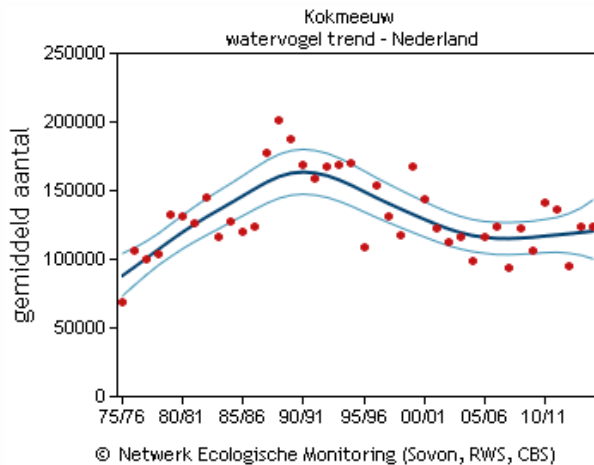
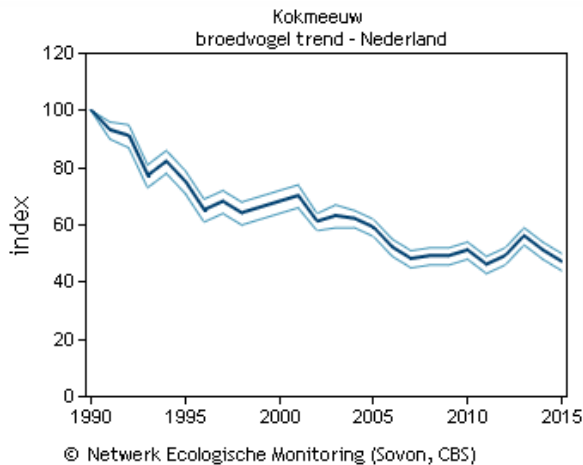
09/10-13/14 Deze kaart is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni). Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (exemplaren) per (hoofd)telgebied. [Project informatie](#)

Broedtijd

Kokmeeuwen werden in de twintigste eeuw gaandeweg talrijker, met topaantallen in de jaren tachtig toen er 225.000 paren in ons land nestelden. Ze profiteerden destijds van een groter voedselaanbod door menselijke activiteiten: landbouw, vuilstort en wintervoeding. Inmiddels zijn de aantallen echter gehalveerd. Vooral in het binnenland verdwenen veel kolonies. In het Waddengebied verging het de soort naar verhouding beter; hier zit ook de grootste kolonie, op Griend, die in sommige jaren tot 30.000 paren telt. Elders in het Waddengebied verdwenen veel kolonies. De landelijke neergang valt samen met slecht broedsucces door voedselproblemen en predatie van eieren en jongen. Intensiever grondgebruik (o.a. verdroging en vermesting) en afdekken van vuilstortplaatsen pakten eveneens ongunstig uit.

Buiten broedtijd

De broedkolonies stromen leeg in juli en augustus. In dezelfde tijd begint ook de doortrek, die aanvankelijk vooral langs de kust opvalt en merendeels jonge vogels betreft. De trek, al snel in het hele land merkbaar, houdt aan tot diep in de winter. Van de nazomer tot het voorjaar zijn Kokmeeuwen in het hele land te vinden. Onder normale omstandigheden zoeken ze voedsel vooral in open graslanden. Na sneeuwval of strenge vorst verplaatsen vele vogels zich naar bebouwd gebied of trekken weg. Op droogvallende uiterwaarden na overstroming en op gemeenschappelijke slaapplekken concentreren zich soms tienduizenden Kokmeeuwen. De voorjaarsstrek speelt zich grotendeels af in maart. De soort kampt in heel West- en Noord-Europa met teruglopende aantallen. Vandaar dat Kokmeeuwen bij ons ook buiten de broedtijd minder talrijk werden sinds de jaren tachtig.

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (kolonies en zeldzame broedvogels). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index, gebaseerd op de gehele Nederlandse populatie of aantallen in de belangrijkste broedgebieden. **Project informatie**

vanaf 1990: significante afname van <5% per jaar (-)
laatste 10 jaren: geen significante aantalsverandering (0)

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Watervogels (seizoen juli t/m juni). Weergegeven is het seizoensgemiddelde (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval van de trendlijn (lichtgekleurde lijn). **Project informatie**

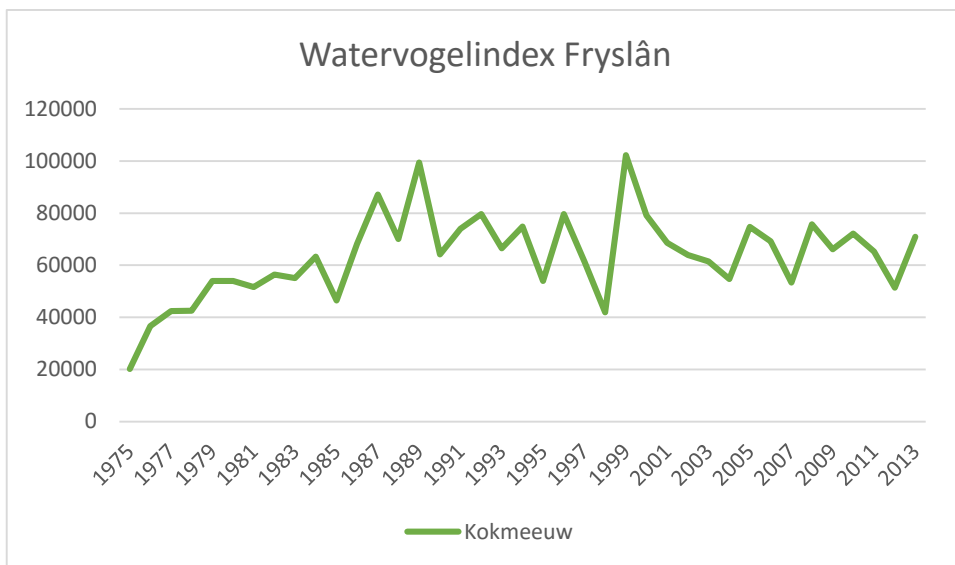
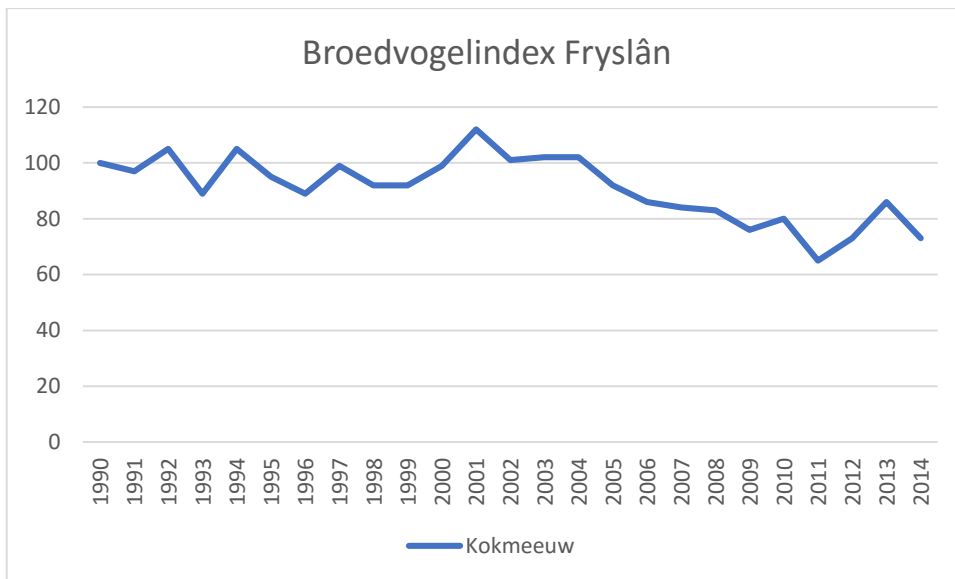
vanaf 1980: geen significante aantalsverandering (0)
laatste 10 seizoenen: geen significante aantalsverandering (0)

Landelijk is de kokmeeuw als broedvogel sinds 1990 significant afgenomen, terwijl er over de laatste 10 jaar geen significante aantalsverandering is. Als watervogel is sinds 1980 en ook over de laatste 10 jaar geen significante aantalsverandering opgetreden.

Provinciaal

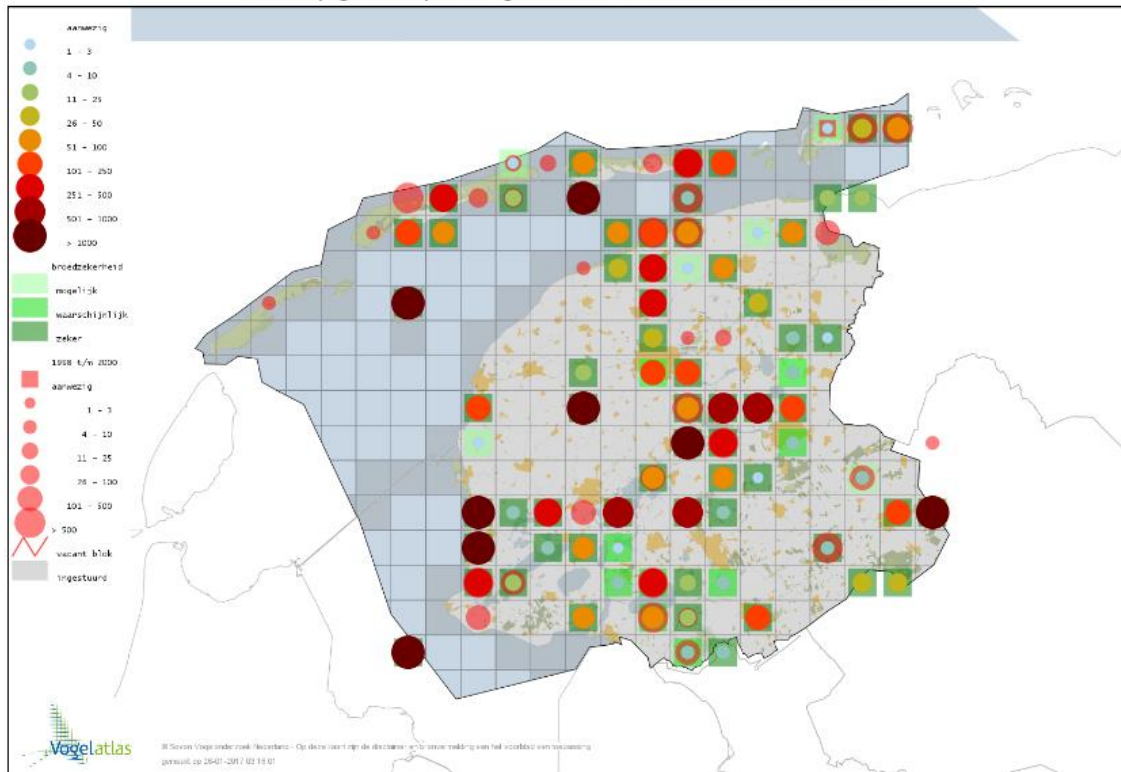
De kokmeeuw is een algemeen voorkomende broed- en trekvogel. Kokmeeuwen nestelen in kolonies op kwelders en schorren, in duinen, moerassen en vennen. Belangrijke kolonies zijn te vinden op de Waddeneilanden en op het vasteland. Het aantal broedparen op het vasteland bedraagt ongeveer 21.000 paar en op de Waddeneilanden ongeveer 40.000, waarvan 30.000 op Griend. In de winter worden de populaties aangevuld met vogels uit Fenno-Scandinavië en de Baltische staten.

In Fryslân is de kokmeeuw als broedvogel matig afgenomen sinds 1990 en was de soort over de periode 2004-2014 stabiel. Als watervogel is er sinds 1980 een matige toename en is de trend over 2004-2014 stabiel.

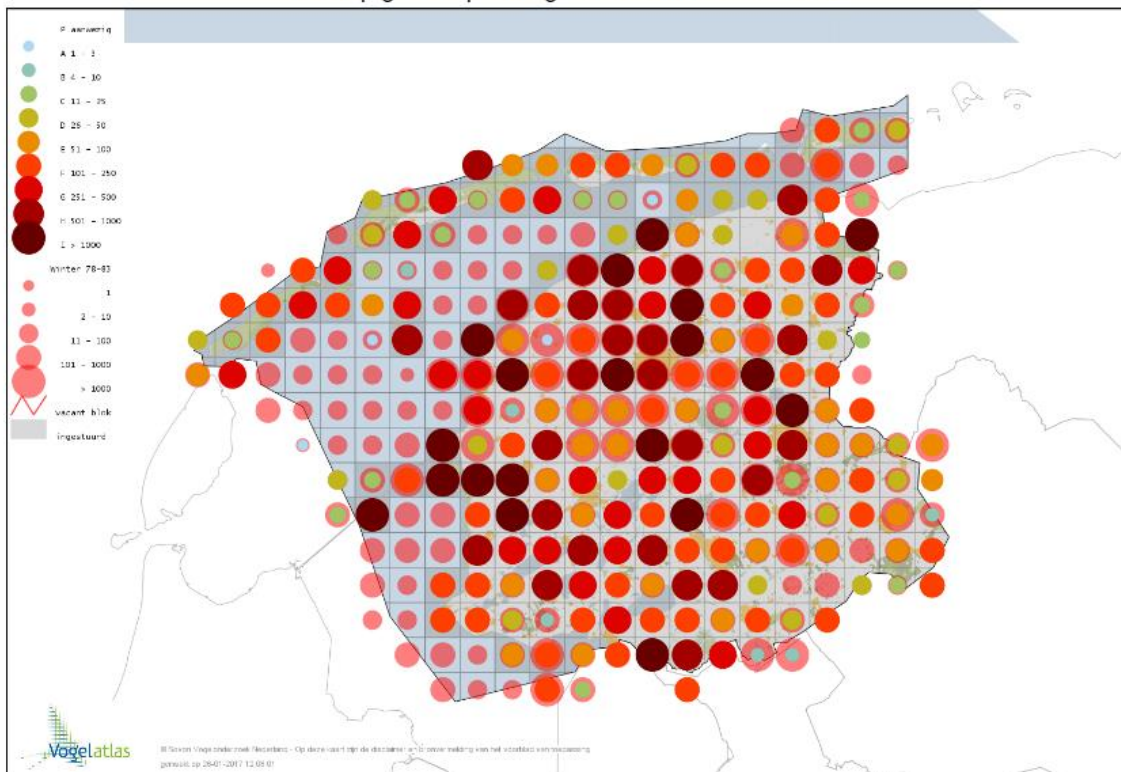
De voorlopige verspreidingskaart van het Atlasproject van Sovon toont de provinciale verspreiding van de kokmeeuw in broedseizoen en winter.

Voorlopige verspreidingskaart Kokmeeuw broedseizoen

Page 2/10

Voorlopige verspreidingskaart Kokmeeuw winter

Page 3/10

Bron: www.sovon.nl/vogelatlas

Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de kokmeeuw landelijk als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel gunstig.

Volgens bijlage II van de Verordening komt de kokmeeuw in zodanige aantallen voor, zowel binnen Nederland als de provincie Fryslân dat de staat van instandhouding als 'gunstig' geldt.

Trendtellingen

Door de WBE's zijn en worden geen trendtellingen van kokmeeuwen uitgevoerd.

3. Schade

Kokmeeuwen kunnen incidenteel belangrijke schade veroorzaken aan schadegevoelige gewassen. De schade wordt veroorzaakt door bevuiling, vertrapping en verslemming. In het verleden trad belangrijke schade op in groenten, mais en overige akkerbouwgewassen, in de periode 2009-2013 is geen belangrijke schade getaxeerd en over de jaren 2014-2016 zijn de volgende schades getaxeerd.

FBE	Fryslân		
diersoort	16 Kokmeeuw		
Som van taxbedrag_diersoort	Kolomlabels		
Rijlabels	grasland, blijvend	mais snijmais	Eindtotaal
2014	€ -		€ -
2015		€ 9.850	€ 9.850
2016	€ 1.103		€ 1.103
Eindtotaal	€ 1.103	€ 9.850	€ 10.953

Kokmeeuwen kunnen schade veroorzaken aan flora en fauna. Binnen provincie Fryslân betreft dit met name predatie in kolonies van sternsoorten. Overigens wordt op veel plaatsen door sterns en meeuwen gezamenlijk gebroed, waarbij de meeuwen legsels van sterns beschermen tegen andere predatoren.

Tenslotte kunnen meeuwen een gevaar vormen voor de volksgezondheid door verspreiding van ziektekiemen. Dit geldt met name nabij vuilstort Ecopark De Wierde en bij het kadaververwerkingsbedrijf Sonac in Sumar.

4. Beheer

Beheer nabij sternkolonies mag volgens de vrijstelling uitsluitend plaatsvinden met het geweer en ondersteuning van honden (niet zijnde lange honden).

Beheer nabij De Wierde en Sonac mag volgens de vrijstelling uitsluitend plaatsvinden met het geweer en ondersteuning van honden (niet zijnde lange honden), of met haviken, slechtvalken of woestijnbuizerds. Bij de vrijstelling voor het gebruik van het geweer moet rekening worden gehouden met belangen van veiligheid, volksgezondheid, welzijn en milieu.

Het Fauna Registratie Systeem (FRS) bevat geen gegevens in hoeverre gebruik gemaakt is van de vrijstelling.

5. Conclusies

- Voor de kokmeeuw geldt een provinciale vrijstelling voor het rapen van eieren, verstoren en vernietigen van nesten, verontrusten en doden, in of nabij kolonies van sternsoorten, ter voorkoming van schade aan flora en fauna;
- Voor de kokmeeuw geldt een provinciale vrijstelling voor het rapen van eieren, verstoren en vernietigen van nesten, verontrusten en doden, bij Ecopark De Wierde en bij Sonac in Sumar in het belang van de volksgezondheid.
- Op 19 december 2013 is een ontheffing voor het doden van kokmeeuwen ter voorkoming van landbouwschade door de rechtbank vernietigd. De FBE heeft geen aanleiding gezien een nieuwe ontheffing aan te vragen.
- Landelijk is de kokmeeuw als broedvogel sinds 1990 significant afgenomen, terwijl er over de laatste 10 jaar geen significante aantalsverandering is. Als watervogel is sinds 1980 en ook over de laatste 10 jaar geen significante aantalsverandering opgetreden.
- In Fryslân is de kokmeeuw als broedvogel matig afgenomen sinds 1990 en was de soort over de periode 2004-2014 stabiel. Als watervogel is er sinds 1980 een matige toename en is de trend over 2004-2014 stabiel.
- Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de kokmeeuw landelijk als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel gunstig.
- Volgens bijlage II van de Verordening komt de kokmeeuw in zodanige aantallen voor, zowel binnen Nederland als de provincie Fryslân dat de staat van instandhouding als 'gunstig' geldt.
- Door de WBE's zijn en worden geen trendtellingen van kokmeeuwen uitgevoerd.
- Kokmeeuwen kunnen incidenteel belangrijke schade veroorzaken aan schadegevoelige gewassen.
- Kokmeeuwen kunnen schade veroorzaken aan flora en fauna door predatie in kolonies van sternsoorten. Overigens wordt op veel plaatsen door sterns en kokmeeuwen gezamenlijk gebroed, waarbij de meeuwen legsels van sterns beschermen tegen andere predatoren.
- Meeuwen kunnen een gevaar vormen voor de volksgezondheid door verspreiding van ziektekiemen.
- Beheer nabij sternkolonies mag volgens de vrijstelling uitsluitend plaatsvinden met het geweer en ondersteuning van honden (niet zijnde lange honden).
- Beheer nabij De Wierde en Sonac mag volgens de vrijstelling uitsluitend plaatsvinden met het geweer en ondersteuning van honden (niet zijnde lange honden), of met haviken, slechtvalken of woestijnbuizerds.

- Het Fauna Registratie Systeem (FRS) bevat geen gegevens in hoeverre gebruik gemaakt is van de vrijstelling.